

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

Tourism Management Guideline in New Normal for Sustainable Tourism of E-Tong Village, Pilok Subdistrict, Thong PhaPhum District, Kanchanaburi Province

Received 26 April 2022

Revised 29 April 2022

Accepted 25 August 2022

สุวิมล จันททัย, เขวีกา สุขเอี่ยม,
และนุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Suwimol Chanthothai, Khewika Sukiam,
and Nuchpravee Likitsarun
Kasetsart University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านอีต่อง สถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยมีแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากการนำแนวคิดทฤษฎีด้านผลกระทบทางการท่องเที่ยว 3 ด้าน สถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง และทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่ (POLC) ในการจัดการการท่องเที่ยว 4 ด้าน ผลการวิจัยด้านผลกระทบต่อการท่องเที่ยว พบว่า ด้านบวก คือ ชุมชนมีรายได้และอาชีพหลักจากการท่องเที่ยวและอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว มีความสามัคคี ยังคงอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีผลิตภัณฑ์น้อยลง ผลกระทบด้านลบ พบว่า ภายหลังเกิดสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้รายได้และอัตราการจ้างงานลดลง ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง งดการทำกิจกรรมรวมกลุ่ม และทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู ด้านสถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง พบว่า ชุมชนมีความพร้อมในด้านการท่องเที่ยว แต่ในด้านการเตรียมพร้อมปรับตัวด้านการท่องเที่ยวของชุมชนต่อสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ยังมีบางด้านที่ยังต้องมุ่งเน้นในการพัฒนาเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น กระบวนการคัดกรองนักท่องเที่ยว การตรวจสอบไหม้ไลน์ของนักท่องเที่ยว และการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อให้เพียงพอต่อขีดความสามารถในการรองรับและสามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย ด้านแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า มีครบทุกองค์ประกอบ แต่ในแต่ละองค์ประกอบยังไม่เด่นชัด

ต้องเร่งพัฒนาโดยการให้ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแล ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาคนักท่องเที่ยว โดยด้านการวางแผน ชุมชนควรเพิ่มแผนรองรับนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวในยุควิถีชีวิตปกติใหม่ ด้านการจัดการองค์กร ควรกำหนดแนวทางในการให้บริการนักท่องเที่ยวตามมาตรการกระทรวงสาธารณสุข (SHA) และกรมควบคุมโรค ด้านผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำหน้าที่สื่อสารนโยบายต่างๆ ให้แก่ทุกภาคส่วนได้รับทราบและใช้มาตรการในการควบคุมกำกับดูแลทุกพื้นที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การจัดโซนพื้นที่ในการให้บริการ การควบคุมในเรื่องปริมาณของนักท่องเที่ยว และด้านการควบคุม ควรมีการจัดตั้งกลุ่มในการตรวจสอบการให้บริการของแต่ละธุรกิจให้เป็นไปตามมาตรการกระทรวงสาธารณสุข หากฝ่าฝืนควรมีบทลงโทษ

คำสำคัญ: ผลกระทบทางการท่องเที่ยว, การจัดการการท่องเที่ยว, ปกติใหม่, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, สถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง

Abstract

This research aims to study the economic, social, cultural and environmental impacts on tourism, the present situation, and the tourism management guideline in new normal for sustainable tourism of E-Tong Village, Pilok Subdistrict, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province. This research used qualitative research method with in-depth interview using 15 key informants. The semi-structured interview was applied in this research by using the concept and theory of tourism impacts in 3 aspects, the present situation of E-Tong Village, and the Principles of Management (POLC) in 4 aspects of tourism management. The positive results on tourism impacts showed that the community's income and main job came from tourism and their people lived like family with unity. Moreover, they still preserved their own local culture and the pollution in their community decreased. However, the negative results showed that the COVID-19 pandemic caused their income and employment went down. The relationship between people in community declined, the group activities was banned and the natural resources were restored. Currently, E-Tong Village is ready for tourism. But the preparation of community's tourism adaptation to COVID-19 is found that some issues must be developed to support the tourists i.e., COVID-19 screening measures, tourist's timeline checking and restriction on tourist numbers to sufficiently support and take care of tourists in safety. About tourism management guideline in new normal for sustainable tourism, it shows that it contains all elements but they are not clear and must be developed quickly. All sectors such as public sector, private sector, community sector and tourist sector, need to participate

in and take responsibility for caring community. Regarding to planning, the community should increase a plan to support tourists in new normal era. For organizational management, guidelines to provide service for tourists should be set according to Ministry of Public Health's Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) and Department of Disease Control's measures. As for the leader, village heads, village committees and members of Subdistrict Administrative Organization communicated policies to all sectors and applied measures to control and regulate all service areas involving tourism activities i.e., social distancing, service area zoning and restriction on tourist numbers. To control, it should establish a group for checking the service of each business if it operates in line with Ministry of Public Health's measures. If not, it should have penalty for that.

Keywords: Tourism Impact, Tourism management, New normal, Sustainable tourism, Tourism Current Situation of E-Tong Village Community

บทนำ

ขณะนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้สร้างผลตอบแทนให้กับระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งเน้นการพัฒนาทางอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทางการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์จนเกินขอบเขต ซึ่งการท่องเที่ยวนั้นสามารถเป็นได้ทั้งผู้สร้างและผู้ทำลายไปพร้อมกัน ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมและทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย วัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับผลกระทบและยากต่อการปรับคืนสู่สภาพเดิมได้ นอกจากนี้ยังพบว่าประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 อย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมความเป็นอยู่ สาธารณสุข และส่งผลกระทบต่อด้านการท่องเที่ยวของไทยเป็นอย่างมาก ภายหลังจากมาตรการล็อกดาวน์ประเทศ นักท่องเที่ยวคำนึงถึงความปลอดภัยและเลี่ยงการออกเดินทางท่องเที่ยว ส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องต้องพบกับภาวะวิกฤติอย่างมาก แต่อย่างไรก็ดีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันในการการควบคุมการระบาดของโควิด-19 ตามมาตรการความปลอดภัยของกระทรวงสาธารณสุข (สถาบันวัคซีนแห่งชาติ, 2563) โดยมีแนวทางปฏิบัติทั้งสำหรับสถานประกอบการและนักท่องเที่ยว และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล ควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยว มีการเว้นระยะห่างทางสังคมที่เหมาะสม มีการคัดกรองและตรวจสอบไหม้ไลน์ของนักท่องเที่ยว มีจุดให้บริการล้างมือพร้อมสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ จัดให้มีถังขยะสำหรับขยะติดเชื้อ เป็นต้น โดยปัญหาดังกล่าวนี้จะถูกแก้ไขได้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การนำ และการควบคุม เพื่อให้มีภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแผนรองรับในการปรับตัวสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวในยุควิถีปกติใหม่อย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ตระหนักและสร้างจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสู่ความยั่งยืน เพื่อชุมชนรุ่นหลังจะได้รับโอกาสและพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติได้ใน

ภายภาคหน้า ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่มีเป้าหมายมุ่งสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ได้กำหนดวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2580 ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาค (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

หมู่บ้านอีต่องเป็นอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านได้อย่างใกล้ชิด เคยเป็นเหมืองแร่ที่รุ่งเรืองในอดีต มีวิถีชีวิตการเป็นอยู่ที่เรียบง่าย เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีอากาศเย็นสบายตลอดปี บรรยากาศของหมู่บ้านมีความเงียบสงบ เต็มไปด้วยความงดงามของธรรมชาติ และมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและสัญชาติ ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่แตกต่างที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว อาทิ ไทย พม่า กระเหรี่ยง เป็นต้น (องค์กรบริหารส่วนตำบลปิ๊ลอก, 2561) ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีความน่าสนใจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังหมู่บ้านอีต่องเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดรายได้และสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจสามารถพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า การท่องเที่ยวของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิ๊ลอก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในขั้นของการพัฒนา (Development) เป็นระยะที่นักท่องเที่ยวเริ่มรู้จักและได้ยินชื่อเสียงความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวพอสมควร นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ในระยะนี้ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเริ่มก่อตัวขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของขยะมูลฝอยที่มากขึ้น ไม่มีพื้นที่จัดเก็บที่ดี ร้านอาหารและร้านขายสินค้าที่ระลึกเกิดขึ้นเรียงรายอย่างไม่เป็นระเบียบ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมหลากหลายและเป็นไปในแนวทางที่ไม่ดี แต่อย่างไรก็ตาม จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวนั้น ทำให้ผลกระทบทางลบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมย่อมก่อให้เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ ประสบปัญหาขยะ เกิดปัญหามลพิษ เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และส่งผลกระทบแก่คนในชุมชนในระยะยาว

ดังนั้นคนในชุมชนจึงต้องมีความตระหนักต่อผลกระทบทางการท่องเที่ยวดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิ๊ลอก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีประเด็นที่ต้องการศึกษา คือ 1) ผลกระทบของแหล่งท่องเที่ยว 3 ด้าน ประกอบไปด้วย ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถป้องกันก่อนจะเกิดปัญหาต่างๆ หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน อันจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการกับนักท่องเที่ยวในรูปแบบปกติใหม่ได้อย่างแท้จริง 2) สถานการณ์ทางการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบปกติใหม่ (New Normal) ของหมู่บ้านอีต่อง ซึ่งได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ การปรับตัวของชุมชน และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบปกติใหม่ (New normal) ให้ดำเนินไปในทิศทางที่ยั่งยืนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ และชุมชนสามารถดำเนินชีวิตได้

ภายใต้ภาวะวิถีปกติใหม่ และนำไปสู่ 3) แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้แข็งแรง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาประเทศใน 20 ปีข้างหน้า ควบคู่กับการยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข (SHA) กรมควบคุมโรค และนโยบายของภาครัฐในการดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยในการเฝ้าระวังการติดเชื้อโรคระบาดโควิด-19

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อการท่องเที่ยวภายในชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เกณฑ์ที่เป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระดับสากลขององค์การการท่องเที่ยวโลกแล้ว ยังได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงตัวชี้วัดที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดความยั่งยืน จากงานของ Roberts and Tribe (2008) ที่ได้พัฒนาตัวชี้วัดการดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดย่อมในประเทศสหราชอาณาจักร โดยตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ เป็นลักษณะตัวชี้วัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลกำไรทางธุรกิจ การรั่วไหลทางการแลกเปลี่ยนของต่างชาติและความร่วมมือกันภายในประเทศ และคุณภาพของการจ้างงาน เป็นต้น 2) ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เป็นลักษณะตัวชี้วัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดการและการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพทางพลังงาน ประสิทธิภาพของน้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำเสีย การจัดการผลกระทบด้านมลพิษ และการจัดการมลพิษทางทัศนียภาพ เป็นต้น และ 3) ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นลักษณะตัวชี้วัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ความเกี่ยวข้องของชุมชน สิทธิของผู้พักอาศัย ปฏิสัมพันธ์ของเจ้าของงานที่มีต่อนักท่องเที่ยว อาชญากรรมและการก่อการร้าย และการส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นต้น

ดังนั้น หากสามารถนำแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 3 มิติ ไปใช้ในการจัดการผลกระทบทางการท่องเที่ยว เพื่อให้คนในชุมชนตระหนักถึงผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ก็จะสามารถซึ่งรูปแบบการพัฒนาที่นำไปสู่การเพิ่มผลกระทบทางบวก และการลดผลกระทบทางลบให้น้อยที่สุด ด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรไปสู่รุ่นลูกหลาน การลดการทำลาย และการพัฒนาสู่ความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวที่แท้จริง

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (Tourism in New Normal)

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมบริการในหลายภาคส่วน อาทิ ด้านธุรกิจที่พักแรม ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ด้านธุรกิจร้านอาหาร ด้านธุรกิจการขนส่ง เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน คือ พฤติกรรม การดำรงชีวิตของคนในสังคม จึงก่อให้เกิดคำศัพท์ที่เป็นที่รู้จัก คือ คำว่า นิวนอร์มอล หมายถึง “ความปกติในรูปแบบใหม่” ปัจจุบันนี้มีการนำมาใช้ในหลายมิติมากขึ้น โดยเฉพาะด้านวิถีชีวิตใหม่ หลังโควิด-19 ที่ต้องปรับตัวกันทั้งโลก โดยสิ่งที่พบความเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตใหม่ในสังคม ได้แก่ 1. การสวมหน้ากากผ้าหรือ หน้ากากอนามัยก่อนออกจากบ้าน 2. การทำงานออนไลน์ Work from Home 3. การเรียนออนไลน์ 4. การจัดตั้งจุดคัดกรอง 5. มีจุดบริการเจลแอลกอฮอล์ก่อนเข้าร้านค้าต่าง ๆ 6. ร้านอาหารมีการจัดให้นั่งแยกโต๊ะ และการซื้ออาหารกลับ 7. การปรับตัวใช้ธุรกรรมออนไลน์ 8. การเว้นระยะในการเดินทางสาธารณะ และ 9. การใช้บริการส่งของถึงบ้าน (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

การท่องเที่ยวแบบนิวนอร์มอล (New Normal) ในยุคหลัง COVID-19 เป็นมาตรการสำคัญที่ทุกภาคส่วนด้านการท่องเที่ยวต้องใส่ใจ เราต้องเตรียมความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในวิถีนิวนอร์มอล (New Normal) โดยยกระดับมาตรการด้านการท่องเที่ยวควบคู่กับด้านสาธารณสุข ใส่ใจเรื่องความสะอาด ถูกสุขอนามัย คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ในการลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อโรค COVID-19 ที่อาจจะกลับมาแพร่ระบาดได้อีก รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจและรู้สึกว่าการท่องเที่ยวมีความปลอดภัย นิวนอร์มอล (New Normal) สำหรับ 2 กลุ่ม มีดังนี้ (กรมการท่องเที่ยว, 2563)

1. สำหรับผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ ได้แก่ ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย บันทึกประวัติผู้ให้บริการ และผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยว สวมใส่หน้ากากอนามัยและถุงมือตลอดเวลา จัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์ มีระบบจัดการขยะ และของเสียที่ถูกสุขอนามัย เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตร กำหนดแนวเส้นการใช้บริการอย่างชัดเจน และเพิ่มความถี่ในการทำความสะอาด

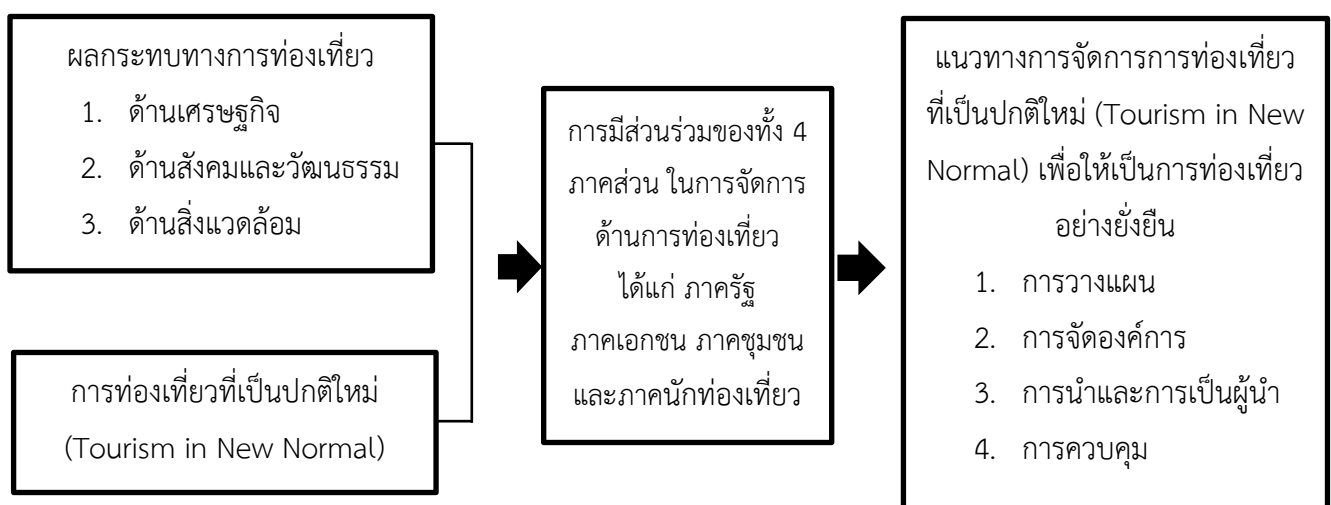
2. สำหรับนักท่องเที่ยว/ผู้รับบริการ ได้แก่ ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตร ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์บ่อยครั้ง และเปลี่ยนการชำระเงินด้วยเงินสดเป็นระบบโอนเงิน พร้อมเพย์ E-Wallet

ดังนั้น จากสถานการณ์ที่เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น จะก่อให้เกิดทฤษฎี New Normal ซึ่งจะเป็นความปกติรูปแบบใหม่ ที่จะมีผลกระทบอย่างมากกับสภาพเศรษฐกิจธุรกิจการตลาด ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และธุรกิจอื่นๆ จากผลกระทบดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภค จะต้องเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ด้วยการส่งมอบข้อมูลที่เชื่อถือได้ และการปรับตัวของธุรกิจเพื่อให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันซึ่งจะทำให้เกิดความได้เปรียบทางธุรกิจและการตลาดมากขึ้น และสามารถปรับตัวอยู่รอดได้ โดยการพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ซึ่งจะสามารถดำเนินงานได้ต่อไปในสถานการณ์ปัจจุบันบนฐานของวิถีชีวิตในรูปแบบปกติใหม่ได้ในที่สุด

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ชุมชนสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการประเมินระดับความตระหนักต่อผลกระทบทางการท่องเที่ยวเพื่อนำไปใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. ชุมชน สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านอิต้องตำบลปลีลอก อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อพัฒนาให้เป็นชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ชุมชนได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไปปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้องตำบลปลีลอก อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนหมู่บ้านอิต้อง โดยเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรม และนำผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ตรวจสอบยืนยันจากข้อมูลเอกสาร โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บและรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น การศึกษาผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านอิต้อง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม (Roberts and Tribe, 2008) สถานการณ์ในปัจจุบันของหมู่บ้านอิต้อง (New Normal) และแนวทางการ

จัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้ทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่ (POLC) ในการจัดการการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำและการเป็นผู้นำ 4) การควบคุม (Samuel, C., and Trevis, C., 2006)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงที่พื้นที่ชุมชนหมู่บ้านอีต่อง และทำการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวและผู้ที่อยู่อาศัยภายในหมู่บ้านอีต่อง โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ออกเป็น 4 กลุ่ม อันได้แก่ คนในชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว มีจำนวนทั้งหมด 15 คน ดังต่อไปนี้ 1) หน่วยงานภาครัฐ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านอีต่อง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. ปิล็อก 2) หน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ผู้ประกอบการรถโดยสาร-รถเช่า และผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก 3) คนในชุมชนท้องถิ่น โดยเลือกคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอีต่อง จำนวน 2 คน และ 4) นักท่องเที่ยว โดยเลือกนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านอีต่อง จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีรายละเอียด 3 ส่วน 1) คำถามผลกระทบต่อการท่องเที่ยว จำนวน 3 ด้าน 2) สถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง และ 3) แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำบันทึกภาคสนาม (Field Note) การสังเกต พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดจากการเก็บข้อมูล (Transcripts) และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสรุปใจความสำคัญ (Thematic Analysis) เพื่อตอบคำถามในการวิจัย โดยมีกระบวนการดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต ภาพถ่ายนำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ให้ตรงประเด็นในการศึกษา 2) ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและตีความข้อมูลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา และ 3) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์และนำมาตรวจสอบข้อมูล เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบปกติใหม่เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาวิเคราะห์หาประเด็นที่คล้ายคลึงกัน และมีทิศทางเดียวกัน แล้วนำมาจัดเข้ากลุ่ม และเขียนข้อมูลเป็นข้อความเชิงบรรยายจัดทำข้อสรุปในแต่ละประเด็นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 2 คือ ผลการวิเคราะห์สถานการณ์

ปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง และส่วนที่ 3 คือ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ส่วนที่ 1 ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ทั้ง 3 ด้าน ภายในชุมชนหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนหมู่บ้านอีต่อง เป็นชุมชนที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจำนวนมาก เพราะด้วยความสวยงามของสถานที่และบรรยากาศที่ดีของชุมชน แต่หลังจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้หมู่บ้านและผู้ประกอบการโฮมสเตย์ต่างได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ต้องปิดหมู่บ้านเพื่อตอบรับมาตรการของรัฐ เพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดเชื้อไวรัส โดยทยอยงดรับนักท่องเที่ยวตั้งแต่วันที่ 1-30 เมษายน 2563 (โอเอ็นบีนิวส์, 2563) ซึ่งการปิดล็อกคาวานี้ส่งผลให้ชาวบ้านขาดรายได้ เนื่องจากรายได้หลักของหมู่บ้านมาจากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว โดยในช่วงก่อนการเกิดโควิด-19 ชุมชนมีรายได้ที่ค่อนข้างมากและมีการกระจายรายได้กันอย่างทั่วถึง ด้วยวิธีการจ้างงานบุคคลในพื้นที่มาร่วมทำงานด้วย แต่หลังโควิด-19 ได้รับความเดือดร้อน พบว่า ชุมชนต้องปิดรับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการสูญเสียรายได้ ในหมู่บ้านไม่มีอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นรวมทั้งอาชีพสำรองที่จะรองรับ ถึงแม้ว่าค่าครองชีพที่ชุมชนจะไม่สูง แต่ชาวบ้านจำเป็นที่จะต้องชำระหนี้สินที่ได้กู้ยืมมา ทำให้รายได้ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ

2. ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า สังคมชุมชนหมู่บ้านอีต่อง เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กอยู่ติดกับริมชายแดนประเทศเมียนมาร์ มีการรวมกลุ่มกันของโฮมสเตย์ภายในหมู่บ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางการปฏิบัติของโฮมสเตย์ไปในทางเดียวกัน ด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ทำให้ชาวไทยและชาวเมียนมาร์สามารถเกิดวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น การทำบุญตักบาตร เกิดการเปลี่ยนแปลงจากหมู่บ้านเหมืองแร่กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวท่ามกลางธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้านที่เรียบง่าย ยังคงไว้ซึ่งความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในอดีตเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองจากการทำเหมืองแร่ดีบุก แต่ในปัจจุบันพื้นที่นั้นมีสภาพทรุดโทรมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ แต่อย่างไรก็ดีจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ต้องปิดหมู่บ้านเพื่อตอบรับมาตรการของรัฐ ซึ่งภายหลังจากมาตรการผ่อนคลายชุมชนก็สามารถกลับมาให้บริการนักท่องเที่ยว เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน แต่ต้องมีการปรับตัวตามนโยบายของภาครัฐและกระทรวงสาธารณสุข (SHA) หากมองถึงความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านอีต่อง คือ การนำธรรมชาติดั้งเดิมที่มีอยู่มาทำเป็นจุดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยที่ไม่มีการทำลายธรรมชาติ มีการดำรงรักษามรดกทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านอีต่องกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ชาวบ้านในหมู่บ้านก็มีการปรับตัวตาม คือ การนำการท่องเที่ยวมาเป็นส่วนขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น สร้างอาชีพและรายได้ให้กับครอบครัว โดยการนำการท่องเที่ยวมาขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่นหรือ Supporting Local ซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่คนในชุมชน

3. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนหมู่บ้านอีต่องมีการดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคนในชุมชน เช่น มีการปลูกต้นไม้ การไม่ตัดไม้ทำลายป่า ช่วยกันรักษาความสะอาด หลังจากหมู่บ้านได้รับความนิยมในการเข้ามาท่องเที่ยวเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเล็กน้อย เช่น มลพิษทาง

อากาศและปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น ในส่วนผลกระทบจากสถานการณ์ โควิด-19 พบว่าส่งผลกระทบด้านบวก ทำให้ธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับการฟื้นฟู มลพิษทางอากาศและขยะมีจำนวนน้อยลง นอกจากนี้จากการศึกษาความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีทรัพยากรหลายอย่างที่คนในหมู่บ้านร่วมกันใช้และร่วมกันอนุรักษ์ จึงมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดังนั้นสถานที่ใดที่มีการพัฒนา กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวย่อมก่อให้เกิดผลกระทบขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่คนในหมู่บ้านคำนึงถึง คือ เรื่องของขยะที่เพิ่มมากขึ้น และการไม่นำเทคโนโลยีหรือสิ่งทีก่อให้เกิดมลพิษมาใช้ในหมู่บ้านหรือนำเข้ามาใช้ให้น้อยมากที่สุด เช่น เครื่องทำน้ำอุ่นที่ใช้เป็นแบบเตาแก๊สแทนแบบไฟฟ้า และหมู่บ้านนี้ยังมีการจำกัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพราะต้องปันไฟใช้แบ่งกันทั้งหมู่บ้าน ดังนั้นปัญหาผลกระทบจากการการท่องเที่ยวในชุมชนไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการอนุรักษ์ของคนในชุมชนเพียงอย่างเดียวแต่จำเป็นต้องสร้างการเรียนรู้ ให้ความรู้ และทำให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการรักษาความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ก็จะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนได้

ส่วนที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนในยุคปกติใหม่ (New normal) ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนอีต่อง นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ในช่วงระยะเวลาแรกที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว ณ หมู่บ้านอีต่องลดลงเป็นจำนวนมาก เนื่องจากต้องการป้องกันการติดเชื้อและรักษา ระยะห่างตามมาตรการที่ทางรัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดไว้ แต่เมื่อเวลาผ่านไปสถานการณ์การระบาดของโควิดดีขึ้น รัฐบาลเริ่มประกาศให้มีการเดินทางท่องเที่ยวได้ แต่ต้องรักษาความปลอดภัยและรักษาระยะห่าง นักท่องเที่ยวจึงเริ่มเดินทางท่องเที่ยวอีกครั้ง โดยให้ความสำคัญกับด้านสุขอนามัยและการรักษาความสะอาดมากขึ้น ดังนั้นผลกระทบจากโควิด-19 ส่งผลต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง ทำให้ชุมชนไม่มีรายได้ในช่วงที่นักท่องเที่ยวไม่กล้าออกเดินทาง เศรษฐกิจของหมู่บ้านแย่ลง และจำเป็นต้องมีการปรับตัวหลายอย่างเพื่อให้สามารถเปิดหมู่บ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ โดยหมู่บ้านอีต่องมีการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมพร้อมกับสถานการณ์โควิดในปัจจุบัน พบว่า ในช่วงระยะแรก ทางชุมชนได้มีการตั้งด่านตรวจเป็นด่านใหญ่ เพื่อคุมเข้ม และคัดกรองนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปภายในหมู่บ้านอีต่อง มีการตรวจใช้ชกประวัติ เป็นต้น แต่เมื่อสถานการณ์ดีขึ้น พบว่า ทางชุมชนได้มีการยกเลิกด่านตรวจดังกล่าวไป เหลือเพียงจุดคัดกรองเล็กๆ ก่อนเข้าที่พัก และมีเจลแอลกอฮอล์ไว้บริการบริเวณร้านอาหาร จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านอีต่องมีการปรับตัวและเตรียมความพร้อมพร้อมกับสถานการณ์โควิดในปัจจุบันแต่ยังทำได้ไม่ดึ้นัก โดยสังเกตจากการยกเลิกด่านตรวจที่เร็วเกินไป และถึงแม้จะมีการบริการแอลกอฮอล์บริเวณจุดต่างๆ มีป้ายขอความร่วมมือในการใส่หน้ากากอนามัย แต่ไม่ได้มีการประกาศและบังคับใช้อย่างจริงจัง เช่น พ่อค้าแม่ค้าบางส่วนไม่ใส่หน้ากากอนามัย ไม่มีการเว้นระยะห่างตามมาตรการการรักษาความปลอดภัย เนื่องจากทางชุมชนยังมีการรับ

นักท่องเที่ยวแบบไม่จำกัด และยังขาดการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มทำงานที่บ้าน (work from home) เป็นต้น

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์ทั้ง 4 ด้าน พบว่า **ด้านการวางแผน (Planning)** ทางชุมชนก็ต้อง มีการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนควบคู่กันไปกับแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยเน้นในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน และมีการวางแผนการท่องเที่ยวควบคู่กับนโยบายด้านสาธารณสุขเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ โดยกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ในส่วนของผู้ประกอบการ มีการวางแผนกำหนดรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมในยุคโควิด-19 และด้านชุมชนร่วมวางแผนกำหนดกฎระเบียบการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน

ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ในช่วงแรกของสถานการณ์โควิด-19 ชุมชนก็ต้องได้มีการจัดตั้งจุดคัดกรองตรวจสอบไหมไลน์ของนักท่องเที่ยว แต่ภายหลังมาตรการล็อกดาวน์ได้ยกเลิกในส่วนนี้ไป ในด้านกลุ่มผู้ประกอบการ มุ่งเน้นจัดการด้านสุขอนามัยของบุคลากรตามมาตรฐานด้านสุขอนามัย SHA มีการจัดตั้งกลุ่มในการดูแลนักท่องเที่ยว 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโฮมสเตย์และกลุ่มรถโดยสารนำเที่ยว โดยผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เช่น วัดไข้ สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์บ่อยครั้ง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดียังพบว่าผู้ประกอบการหลายรายที่ยังขาดความเข้มงวดในการปฏิบัติ

ด้านการเป็นผู้นำ (Leading) ผู้นำกลุ่มหลักภายในหมู่บ้านก็ต้อง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่โดยส่วนมากการเป็นผู้นำหลักของชุมชนจะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ใหญ่บ้านเป็นหลักภายใต้ความรับผิดชอบของผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางสังคมและวัฒนธรรมทางด้านบวกและด้านลบ เนื่องจากชาวบ้านให้ความเคารพและรับฟังผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมักจะมีการสื่อสารกับชุมชนและนักท่องเที่ยวผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงเรียกตามสายของหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบการท่องเที่ยวของหมู่บ้านและ

ด้านการควบคุม (Controlling) ชุมชนก็ต้อง มีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในการควบคุมดูแลให้ชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้นเป็นหน้าที่ของของผู้ใหญ่บ้าน โดยควบคุมให้ชาวบ้านทุกคนปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจจะร่วมดูแลความปลอดภัยในทุกจุดของชุมชนเพื่อเลี่ยงการเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ เช่น อาชญากรรม การลักทรัพย์ ปัญหาด้านยาเสพติด เป็นต้น และชุมชนจะมีการประชุมกันทุกวันที่ 5 ของเดือน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะนำข้อกำหนด หรือเอกสารต่างๆ ทางราชการมาชี้แจงให้คนในชุมชนได้ทราบ และร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ

การอภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านที่ต้อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1. **ด้านเศรษฐกิจ** พบว่า แต่เดิมชุมชนมีรายได้ส่วนใหญ่มาจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากคนในชุมชนประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Erkus-Ozturk (2010) ศึกษาเรื่อง

Planning of Tourism Development: The Case of Antalya พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเติบโตในด้านการลงทุน การจ้างงานและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศตุรกี เป็นผลเนื่องมาจากนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวใน Antalya ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกในด้านเศรษฐกิจและเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 นั้น ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่มาจากการท่องเที่ยว และมีการว่างงานเกิดขึ้น ในส่วนการปรับตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวยุคโควิด ต้องนำแนวปฏิบัติตามมาตรการกระทรวงสาธารณสุข (SHA) มาใช้ในชุมชน ดังนั้นสิ่งที่ชุมชนต้องมีการปรับตัว ในช่วงที่ไม่มีนักท่องเที่ยว อาจมีการรวมกลุ่มพัฒนาด้านการผลิตสินค้าของชุมชน หรือหันไปทำอาชีพพอกผ้า รับจ้างทั่วไป เกษตรกร เพื่อสร้างรายได้ระหว่างที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุมล อนุสนธิ์พัฒน์ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต โควิด 19 (Coronavirus Disease 2019) ในประเทศไทย พบว่า แม้สถานการณ์โควิด-19 จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่ผู้ประกอบการต้องปรับตัวในการปรับเปลี่ยนบริการในรูปแบบวิถีปกติใหม่ โดยเน้นเรื่องสุขภาพ ความสะอาด และความปลอดภัยมากขึ้น

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า หมู่บ้านอิต้องมีการต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ดำรงประจำพื้นที่ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้แก่ชุมชน ปัจจุบันหมู่บ้านอิต้อง เป็นที่อาศัยของของหลายชนชาติ สองสัญชาติหลักคือ ไทย-พม่า จึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดความแตกต่างของนักท่องเที่ยวกับชาวพื้นเมือง อาจจะทำให้เกิดปัญหาสังคมเกิดขึ้น ไม่ว่าทางด้านอาชญากรรม หรือการประทุพติผิดทางด้านศีลธรรม สอดคล้องกับงานของ Jovicic, D. Z. (2014) ศึกษาเรื่อง Key Issues in the Implementation of Sustainable Tourism. Current Issues in Tourism พบว่า การเติบโตของการท่องเที่ยวภายในพื้นที่จากการพัฒนาการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อแหล่งท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เกิดความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ส่งผลให้มีการสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว การปลูกฝังนักท่องเที่ยวให้มีการรับรู้และให้ความเคารพต่อคนในชุมชน นอกจากนี้สถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนลดน้อยลง เนื่องจากต้องรักษาระยะห่างทางสังคม งดการรวมกลุ่ม เป็นต้น สิ่งที่ชุมชนควรปรับตัว คือ ระหว่างที่ไม่มีนักท่องเที่ยว ยกระดับมาตรฐานด้านสุขอนามัยของชุมชนควบคู่ไปกับด้านสาธารณูปโภคของชุมชน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า สภาพอากาศก็ยังคงดีอยู่เหมือนเดิม เนื่องจากตั้งอยู่บนภูเขาสูง และยังสามารถเห็นหมอกได้ตลอดเกือบทั้งปี ในส่วนสถานการณ์โควิด-19 นั้น ส่งผลกระทบด้านบวก เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่ลดน้อยลง ทำให้ธรรมชาติและแหล่งน้ำได้ฟื้นฟูตัวเองอย่างเต็มที่ มลพิษทางอากาศของชุมชนน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของอรธพล ศิริเวชพันธุ์ (2565) ศึกษาเรื่องศักยภาพในการปรับตัวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานความปกติใหม่ภายใต้สถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษากันเมืองจันทร์ อำเภอกันเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์โควิด มลพิษทางอากาศของชุมชนน้อยลง ดังจะเห็นได้จากฝุ่น ควน ละอองตาม สถานที่ต่างๆ ลดลง ซึ่งมีผลดีต่อชุมชนทั้งมลภาวะทางอากาศและทางเสียง สิ่งที่ชุมชนควรปรับตัว คือ การรณรงค์ให้คนในชุมชนหันมาอนุรักษ์ทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เช่น การทิ้งขยะเป็นที่ มีการคัดแยกขยะที่เป็นระบบ

โดยเฉพาะขยะติดเชื้อ ต้องมีถุงแยกใส่ และมีวิธีการจัดที่ถูกต้อง การไม่ตัดไม้ทำลายป่า การปลูกต้นไม้เพิ่มเติม เป็นต้น อันจะส่งผลให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนไม่เกิดความเสื่อมโทรมและคงอยู่กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อินฐตา พิมพ์พวง (2560) พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาทรัพยากรน้ำ ปัญหาการจราจรทางบก และปัญหาด้านการวางผังเมืองของชุมชน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในด้านลบ แต่หากมีการจัดการที่ดีก็จะส่งผลดีต่อชุมชน

ประเด็นที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของหมู่บ้านอีต่อง

ชุมชนหมู่บ้านอีต่อง ด้านการปรับตัวในด้านการจัดการด้านมาตรการความปลอดภัยต่อสถานการณ์โควิด-19 และด้านผู้ประกอบการด้านร้านอาหาร ที่พัก ขนส่ง ดำเนินการตามมาตรการข้อปฏิบัติด้านสุขอนามัย ในการคัดกรอง ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย และใช้หลักการเว้นระยะห่างทางสังคม รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนการท่องเที่ยวเป็นแบบ New normal ยกกระดานการท่องเที่ยวควบคู่กับด้านสาธารณสุข พบว่าทั้ง 2 ด้านนี้ ชุมชนยังทำได้ไม่คืบหน้า เนื่องจากแต่เดิมในช่วงแรกชุมชนได้มีจุดคัดกรองนักท่องเที่ยวทุกคนก่อนจะเดินทางเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้าน แต่ภายหลังมาตรการผ่อนคลายชุมชนได้ยกเลิกจุดนี้ไป ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดช่องให้นักท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยงเข้ามาในชุมชน และมีผู้ประกอบการหลายราย ยังขาดการดำเนินการตามมาตรการข้อปฏิบัติด้านสุขอนามัยอย่างเคร่งครัด เช่น ไม่มีการวัดไข้การคัดกรอง ไม่มีเจลแอลกอฮอล์ในการให้บริการตามจุดต่างๆ พ่อค้าแม่ค้า ไม่สวมหน้ากากอนามัย เป็นต้น ในส่วนของที่พัก หรือบริการรถโดยสารขนส่ง นักท่องเที่ยว ไม่มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว ทำให้ไม่เป็นไปตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้ พบว่าชุมชนยังไม่มีมีการปรับรูปแบบการให้บริการให้แหล่งท่องเที่ยวกลายเป็นสถานที่พักผ่อนและแหล่งที่ทำงาน เช่น ที่พัก ร้านค้า หรือจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยว (Work from Home) เช่น การจัดเตรียมโต๊ะ เก้าอี้ ปลั๊กเสียบ สำหรับอำนวยความสะดวกในการทำงานให้แก่ลูกค้า ซึ่งหากชุมชนสามารถจัดหาอำนวยความสะดวกเหล่านี้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการอยู่ในชุมชนนานมากขึ้น ด้านการพัฒนาหรือปรับตัวแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว หลังจากที่ชุมชนได้รับผลกระทบโควิด พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวยังคงเดิม ไม่ได้มีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมอะไรที่แตกต่างจากช่วงก่อนเกิดโควิด-19 มีเพียงแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ปิดตัวลง ไม่เปิดให้เข้าชม ดังนั้นหากคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย ก็จะเกิดผลดีนำมาซึ่งการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันได้บนรูปแบบการใช้ชีวิตในรูปแบบวิถีปกติใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภจิตา ธารรัตน์ สุวรรณ (2563) ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบเชื้อไวรัส COVID-19 ต่อวิกฤตการท่องเที่ยวของประเทศไทย พบว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยส่งผลให้ธุรกิจ อย่างเช่น สายการบิน เครื่องโรงแรม และบริษัททัวร์ รวมทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่างได้รับผลกระทบอย่างมาก ภาครัฐออกมาตรการดูแลและเยียวยาทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อลดผลกระทบและเสริมสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการและหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 คลี่คลายลง ควรฟื้นฟูการท่องเที่ยว กระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการใช้จ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มมากขึ้น กระตุ้นไทยเที่ยวไทย ด้วยรูปแบบ

การเดินทางท่องเที่ยวที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและบริการที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ

ประเด็นที่ 3 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอดงหลวง จังหวัดกาญจนบุรี

1. **ด้านการวางแผน (Planning)** ทางชุมชนอีต่อง ได้มีการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนระหว่างแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยทำร่วมกับกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีระยะเวลาของแผนคือระยะเวลา 1 ปี และแผน 3 ปี ที่จะมีการประชุมทำแผนกันในทุกๆ ปี จะเป็นในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานในด้านใช้ไฟฟ้า เนื่องจากภายในหมู่บ้านไฟฟ้าไม่เพียงพอต่อการใช้ โดยแผนด้านการท่องเที่ยวจะยึดหลักการปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข (SHA) เพื่อนำไปสู่ความปลอดภัยของชาวบ้านและความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับงานวิจัยของอรธพล ศิริเวชพันธุ์ (2565) ศึกษาเรื่องศักยภาพในการปรับตัวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานความปกติใหม่ภายใต้สถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษาบ้านเมืองจันทร์ อำเภอมะนัง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การดำเนินการของชุมชนหนองสนนั้นได้นำมาตรฐานความปลอดภัยด้าน สุขอนามัย (SHA) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมุ่งเน้นองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านผู้ประกอบการ ด้านผู้ให้บริการ และ ด้านผู้รับบริการ

2. **การจัดองค์การ (Organizing)** ในช่วงแรกของสถานการณ์โควิด-19 ด้านชุมชนอีต่องได้มีการจัดตั้งจุดคัดกรองตรวจสอบไทม์ไลน์ของนักท่องเที่ยว แต่ภายหลังมาตรการล็อกดาวน์ก็ได้ยกเลิกไป ด้านกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชน มุ่งเน้นจัดการด้านสุขอนามัยของบุคลากรและมีการจัดตั้งกลุ่มในการดูแลนักท่องเที่ยว คือ กลุ่มโฮมสเตย์และกลุ่มรถโดยสารนำเที่ยว โดยมีผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน แต่อย่างไรก็ดีก็ยังพบว่าผู้ประกอบการหลายที่ยังขาดความเข้มงวดในการปฏิบัติ เช่น ไม่มีการวัดไข้ ไม่ให้บริการแอลกอฮอล์ และไม่สวมใส่หน้ากาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ไม่ดีในเรื่องของความปลอดภัยในมุมมองของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญสมหญิง พลเมืองดี และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องโครงการแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ตำบลสามเรือนมีแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์เหมาะแก่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนที่คงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม ส่วนจุดอ่อนของชุมชนประชาชนยังขาดความรู้ในด้านการท่องเที่ยว และชุมชนขาดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจน

3. **การเป็นผู้นำ (Leading)** ผู้นำกลุ่มหลักภายในหมู่บ้านอีต่อง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้นำจะใช้การสื่อสารกับชุมชนและนักท่องเที่ยวผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงเรียกตามสายของหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของไททัศน์ มาลา (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พบว่า บทบาททางสังคมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความสำคัญต่อประชาชนในฐานะผู้นำตามธรรมชาติแบบ

บารมี โดยมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับประชาชนและผู้นำทางจิตวิญญาณในระดับชุมชน

4. การควบคุม (Controlling) ภายในชุมชนก็ต้อง มีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในการควบคุมดูแลให้ชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้นส่วนใหญ่เป็นหน้าที่หลักของผู้ใหญ่บ้านที่จะ ควบคุมให้ชาวบ้านทุกคนปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย โดยหากมีสิ่งของที่ผิดปกติหรือต้องได้รับการแก้ไขจะต้องนำเข้าสู่ที่ประชุม เพื่อติดตามการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ยังมีในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะร่วมควบคุมดูแลความปลอดภัยในทุกจุดของชุมชน เพื่อเลี่ยงการเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ เช่น อาชญากรรม การลักทรัพย์ ปัญหาด้านยาเสพติด เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุวิมล จันทิพย์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่องความตระหนัก การมีส่วนร่วม และขีดความสามารถที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ภูทับเบิก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า คนในชุมชนท้องถิ่นเล็งเห็นถึงความสำคัญของการตรวจสอบและการควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากการดำเนินงานพบปัญหาที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วถึง รวมถึงการนำผลของการติดตามไปพัฒนาหรือปรับปรุงให้ยิ่งขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการจัดการผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ **ด้านเศรษฐกิจ** ในช่วงที่ไม่มีนักท่องเที่ยว อาจจะมีการรวมกลุ่มคนในชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้ทดแทน นำเอาสินค้าทางการท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน อาทิเช่น ของฝากที่ระลึก ตะเกียง ปายไม้ ขนม มาจัดทำแพคเกจ และเปิดขายช่องทางออนไลน์ หรือหันไปทำอาชีพทอผ้า รับจ้างทั่วไปเกษตรกร เพื่อสร้างรายได้ระหว่างที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนอาจต้องเข้าร่วมนโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การจัดแคมเปญกระตุ้นการท่องเที่ยว การให้สิทธิพิเศษแก่ธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในชุมชน **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** ผู้ใหญ่บ้านควรสร้างความเข้าใจให้แก่คนในชุมชนในการปรับตัวใช้ชีวิตตามวิถีปกติ ปราศจากความวิตกกังวล ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข เข้าร่วมอบรมเรื่องของสุขอนามัย นอกจากนี้ระหว่างที่ไม่มีนักท่องเที่ยว อาจจะมุ่งเน้นไปในด้านปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในชุมชน อาทิเช่น ถนนหนทาง ระบบอินเทอร์เน็ต ไฟฟ้า น้ำประปา สถานที่จอดรถ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่จะเข้ามาภายหลังการระบาคคลีคลายลงและพยายามผลักดันชุมชนให้เข้าสู่มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ควรมีการรณรงค์ให้คนในชุมชนหันมาอนุรักษ์ทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เช่น การไม่ทิ้งขยะไม่เป็นที่ มีการคัดแยกขยะที่เป็นระบบ โดยเฉพาะขยะติดเชื้อ ต้องมีถุงแยกใส่ และมีวิธีกำจัดที่ถูกต้อง การไม่ตัดไม้ทำลายป่า การปลูกต้นไม้เพิ่มเติม และการเคารพกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน อันจะส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้านที่ต้อง ชุมชนควรมีการปรับตัวให้ทันในยุคปกติใหม่ (New normal) เช่น มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ดี ดำเนินการตาม

มาตรการข้อปฏิบัติด้านสุขอนามัยในการคัดกรอง ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย และใช้หลักการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัด เข้มงวดในการตรวจสอบไทม์ไลน์ของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มาจากพื้นที่เสี่ยง ซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเชื่อมั่นและไว้วางใจในความความปลอดภัยของชุมชน นอกจากนี้ควรปรับตัวในด้านการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม work from home ในส่วนของที่พักหรือบริการรถโดยสารขนส่งนักท่องเที่ยว ควรกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม และควรมีการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในยุคปกติใหม่ (New normal)

3. ข้อเสนอแนะในด้านแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอดงหลวง จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผน (Planning) ในส่วนภาครัฐ ควรวางแผนออกรองรับนักท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ (New Normal) โดยกำหนดมาตรการนโยบายร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขสำหรับเป็นแนวปฏิบัติแก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว **ภาคเอกชน** ผู้ประกอบการในชุมชนควรวางแผนกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์การท่องเที่ยวแบบปกติใหม่และวางแผนการทำกิจกรรมแยกสำหรับกลุ่มเสี่ยง อาทิ เด็ก ผู้สูงอายุ หรือกลุ่มผู้มีโรคประจำตัว เป็นต้น **ภาคชุมชน** ควรวางแผนจัดการแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถเชิงพื้นที่ของชุมชน กำหนดกฎระเบียบการท่องเที่ยวในหมู่บ้านร่วมกับภาคเอกชน และวางแผนฉุกเฉินในการรับมือหากเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติกับผู้ป่วยในชุมชนและนักท่องเที่ยว ในการเคลื่อนย้าย ส่งต่อ หรือประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **ภาคนักท่องเที่ยว** ควรวางแผนการเดินทางโดยต้องได้รับวัคซีนอย่างน้อย 2 เข็ม เตรียมหลักฐานสำหรับยืนยันที่จุดคัดกรอง ซึ่งก่อนเดินทางจะต้องทำการจองในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น ที่พัก กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น และควรวางแผนเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก 3-5 คน งดการท่องเที่ยวแบบรวมกลุ่มใหญ่

2) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ในส่วนภาครัฐ ควรประสานงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค กรมอนามัยท้องถิ่น ในการแบ่งหน้าที่การทำงานระหว่างกันตามภารกิจของหน่วยงาน ในส่วนของหมู่บ้านมอบหมายให้ อสม. ชุมชนมาทำหน้าที่ในการคัดกรองตรวจสอบไทม์ไลน์ของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในชุมชน และดูแลกรณีนักท่องเที่ยวได้รับการเจ็บป่วย หรือเกิดอุบัติเหตุ ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร่วมดูแลความปลอดภัยในทุกจุดของชุมชน ส่วนผู้ใหญ่บ้านควรสร้างศูนย์ให้ความรู้เรื่องโรคโควิด เพื่อสร้างความมั่นใจและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยให้ชาวบ้านที่ได้ไปทำการอบรมมาแล้วเป็นผู้อบรม **ภาคเอกชน** ผู้ประกอบการในชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มรถโดยสารนำเที่ยว กลุ่มร้านอาหาร กลุ่มร้านขายของฝากที่ระลึก เพื่อวางแผนการตั้งราคา การเข้าใช้บริการในร้านช่วงยุคโควิด การทำโปรโมชั่นและการตลาดต่างๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดเครือข่ายทางการท่องเที่ยวร่วมกันและเกิดการกระจายรายได้ โดยรายได้ส่วนหนึ่งของทุกธุรกิจอาจถูกแบ่งเปอร์เซ็นต์มาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน รวมถึงร่วมกันปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนด และร่วมกันให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และต้องเน้นในเรื่องสุขอนามัยของบุคลากร การรักษาความสะอาดภายในสถานประกอบการตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย SHA และ SHA+ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่

นักท่องเที่ยวในการเข้าพักและใช้บริการในธุรกิจต่างๆ ในชุมชน **ภาคชุมชน** ควรเพิ่มความรู้ด้านการป้องกันโควิดและอบรมการเป็นมัคคุเทศก์ภายในชุมชน เช่น มัคคุเทศก์น้อย เป็นต้น และรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนตามขีดความสามารถเชิงพื้นที่ของชุมชน โดยอิงจากปัจจัยผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว สถานที่จอดรถ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานของชุมชน เพื่อไม่ให้เกิดการแออัด และไม่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของชุมชน **ภาคนักท่องเที่ยว** ควรให้ความร่วมมือในการดูแลตนเองโดยปฏิบัติตามกฎระเบียบการท่องเที่ยวของหมู่บ้านตามมาตรการความปลอดภัยของภาครัฐอย่างเคร่งครัด เช่น ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตร ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์บ่อยครั้ง เป็นต้น

3) ด้านการเป็นผู้นำ (Leading) ภาครัฐ ควรใช้มาตรการในการควบคุมกำกับดูแลทุกพื้นที่ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การจัดโซนพื้นที่ในการให้บริการ การควบคุมในเรื่องจำนวนนักท่องเที่ยว โดยผู้นำกลุ่มหลักภายในหมู่บ้านต้อง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำหน้าที่สื่อสารนโยบายต่างๆ ให้แก่ทุกภาคส่วนได้รับทราบ **ภาคเอกชน** ควรมีประธานกลุ่มชมรมผู้ประกอบการของแต่ละธุรกิจ มาเป็นผู้นำหลักในการประชุมกับทางหน่วยงานภาครัฐ และนำไปแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกับคนในกลุ่มชมรม นอกจากนี้ประธานกลุ่มชมรมแต่ละธุรกิจควรผลักดันและนำกลุ่มของตนเองในการขอเข้ารับการประชุมมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจรวมไปถึงมาตรฐานการท่องเที่ยวอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น **ภาคชุมชน** ในแต่ละครัวเรือนควรมีผู้นำ 1 คน ที่เป็นตัวหลักในการเข้าร่วมประชุมทุกอย่างในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน หรือการพัฒนาหมู่บ้าน เนื่องจากในหมู่บ้านต้องจะมีการจัดประชุมทุกเดือน โดยจะขอความร่วมมือให้ทุกครัวเรือนเข้าร่วมประชุม ซึ่งหากไม่สะดวกเข้าร่วมขอให้ส่งตัวแทนครัวเรือนละ 1 คนในการเข้าร่วม และนำข้อมูลไปบอกต่อแก่สมาชิกในครอบครัว **ภาคนักท่องเที่ยว** ในแต่ละกลุ่มนักท่องเที่ยว ควรมีผู้นำอย่างน้อย 1 คน ดูแลสมาชิกในกลุ่มที่เดินทางมาท่องเที่ยว เช่น การย้ำเตือนการปฏิบัติตนก่อนมาท่องเที่ยว ระหว่างท่องเที่ยวอยู่ในชุมชน เพื่อให้ไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน หรือหากมีการกระทำใดที่ขัดต่อกฎระเบียบของหมู่บ้าน จะได้เป็นหู เป็นตา ช่วยเตือนสติสมาชิกในการห้ามการกระทำนั้น เป็นต้น

4) การควบคุม (Controlling) ในส่วนภาครัฐ ควรควบคุมให้หน่วยงานทุกส่วนปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย หากฝ่าฝืนจะได้รับโทษ โดยผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้ชุมชนให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติเดียวกัน โดยการจัดประชุมเดือนเพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านสามารถนำข้อกำหนด หรือเอกสารต่างๆ ทางราชการมาชี้แจงให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบ และร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ **ภาคเอกชน** ควรมีการจัดกลุ่มสำหรับตรวจสอบรูปแบบการให้บริการแต่ละธุรกิจว่าเป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว หากพบว่าใครที่ละเลย ไม่ปฏิบัติตาม อาจมีบทลงโทษ (ตามข้อตกลงของแต่ละกลุ่ม) เพื่อให้การให้บริการมีมาตรฐานไปในทิศทางเดียวกันและเกิดความปลอดภัยกับทุกภาคส่วน **ภาคชุมชน** ควรกำกับดูแลแหล่งท่องเที่ยวในด้านเรื่องปริมาณนักท่องเที่ยว ไม่ให้มีจำนวนที่มากเกินไปจนอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัย **ภาคนักท่องเที่ยว** เมื่อเดินทางกลับจากชุมชน ควรกักตัวแยกกับคนใน

ครอบครัว เพื่อเป็นการติดตามอาการของตนเองว่าได้รับเชื้อโควิด-19 หรือไม่ โดยอาจใช้ชุดตรวจโควิดเพื่อเป็นการคัดกรองเบื้องต้น โดยหากพบว่ามีอาการที่เข้าข่าย เช่น เป็นไข้ ไอ เจ็บคอ ควรรีบพบแพทย์ในทันที

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับ “ทุนอุดหนุนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนามัย ดำเนตร ที่ปรึกษางานวิจัย ขอบพระคุณ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.ปิล็อก และชุมชนหมู่บ้านอีต่อง ที่อำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่ และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2563). *เตรียมตัวท่องเที่ยวในแบบวิถี New Normal*. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3095009683917140&id=115794925171979
- ไททัศน์ มาลา. (2560). การคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11 (1), 305-317.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). *New Normal คืออะไร? วิถีชีวิตใหม่ในสังคมเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหน!!*. สืบค้น 4 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1859731>
- อินฐิตา พิมพ์พวง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพจากกิจกรรมท่องเที่ยว ในตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 40 (4), 68-81.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์. (2563). การปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตโควิด 19 ในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 8 (1), 1-25.
- บุญสมหญิง พลเมืองดี และคณะ. (2559). โครงการแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9 (3), 167-177.
- ศุทธิฎา ธารรัตน์สุวรรณ. (2563). *ผลกระทบเชื้อไวรัส COVID-19 ต่อวิกฤตการท่องเที่ยวของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- สถาบันวัคซีนแห่งชาติ. (2563). *เที่ยวชายหาดให้ปลอดภัย การ์ดอย่าตก*. สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/nvikm/posts/1582770108564845/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวิมล จันททัย. (2558). *ความตระหนัก การมีส่วนร่วม และขีดความสามารถที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ภูทับเบิก จังหวัดเพชรบูรณ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร).
- กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- องค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก. (2561). *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2564, จาก <https://pilok.go.th/public/list/data/index/menu/1142>
- อรรถพล ศิริเวชพันธุ์. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อรองรับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษา ชุมชนหนองหะอำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8 (1), 101-110.
- โอเอ็นบีนิวส์. (2563). *พิษโควิด-19 ทำผู้ประกอบการโฮมสเตย์บ้านอีต่อง จ. กาญจนบุรี กระทบหนัก ไร้ นทท. เข้าพัก*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.onbnews.today/post/25217>
- Erkus-Ozturk, H. (2010). Planning of Tourism Development: The Case of Antalya. *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*. 21 (1): 107-122.
- Jovicic, D. Z. (2014). Key Issues in the Implementation of Sustainable Tourism. *Current Issues in Tourism*. 17 (4): 297-302.
- Roberts, S. and Tribe, J. (2008). Sustainability Indicators for Small Tourism Enterprises – An Exploratory Perspective. *Journal of Sustainable Tourism*. 16 (5): 575-594.
- Samuel, C., & Trevis, C. (2006). *Modern management*. New Jersey, NJ: Pearson education.